

## Διεθνές Συνέδριο :

### «Χρηματοοικονομικός Αλφαριθμητισμός και Εκπαίδευση στην Κύπρο: Προκλήσεις, Διδάγματα από Άλλες Χώρες και η Πορεία προς τα Εμπρός»

Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

10 Μαρτίου, 2023

#### Σύνοψη των εργασιών του Συνεδρίου

Στις 10 Μαρτίου 2023, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) διοργάνωσε διεθνές συνέδριο με θέμα «**Χρηματοοικονομικός Αλφαριθμητισμός και Εκπαίδευση στην Κύπρο: Προκλήσεις, Διδάγματα από Άλλες Χώρες και η Πορεία προς τα Εμπρός**». Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του συντονιστικού ρόλου της ΚΤΚ για την προώθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στην Κύπρο, μέσω της **Εθνικής Στρατηγικής**, η οποία εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 28 Ιουνίου 2022. Επισημαίνεται ότι η Εθνική Στρατηγική αποτέλεσε το συλλογικό έργο μιας **ad hoc Επιτροπής**, η οποία συστάθηκε τον Δεκέμβριο του 2020 για τον σκοπό αυτό.

Το Συνέδριο, το οποίο εντάχθηκε επίσης στο πλαίσιο της εκστρατείας **Global Money Week 2023** του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), συγκέντρωσε μια εξαιρετική ομάδα εμπειρογνομόνων από την Κύπρο και το εξωτερικό. Οι εμπειρογνώμονες παρουσίασαν απόψεις και μοιράστηκαν τις γνώσεις τους σχετικά με βασικές πτυχές του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στην Κύπρο και διεθνώς, καθώς και με βέλτιστες πρακτικές για την προώθηση του, οι οποίες προκύπτουν από τις εμπειρίες και τις επιτυχημένες πρακτικές άλλων χωρών.

Η μονοήμερη εκδήλωση περιλάμβανε δύο συνεδρίες: την πρωινή συνεδρία, την οποία παρακολούθησαν άτομα από τον ακαδημαϊκό κόσμο, και την απογευματινή συνεδρία, η οποία απευθυνόταν σε ευρύτερο κοινό.

Η πρωινή συνεδρία χωρίστηκε σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος, υπό την προεδρία του **Μιχάλη Χαλιάσου** από το Πανεπιστήμιο Goethe της Φρανκφούρτης, επικεντρώθηκε στον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό στην Κύπρο και περιλάμβανε παρουσιάσεις για διάφορα θέματα, όπως η χρηματοοικονομική εκπαίδευση, η διαχείριση προσωπικών οικονομικών και η χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Η συνεδρία άρχισε με παρουσίαση της **Δρος Σοφίας Ανυφαντάκη** από την Τράπεζα της Ελλάδος με θέμα «**Χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός για**

**χρηματοοικονομική ανθεκτικότητα: Στοιχεία από την Κύπρο κατά την περίοδο της πανδημίας».** Στη συνέχεια, ο **Καθηγητής Ανδρέας Μιλιδώνης** από το Πανεπιστήμιο Κύπρου παρουσίασε τα ευρήματά του με θέμα **«Η Χρηματοοικονομική Εκπαίδευση και οι Δευτερογενείς Επιδράσεις της»** (*Financial Education and Spillover Effects*).

Το πρώτο μέρος της συνεδρίας ολοκληρώθηκε με παρουσίαση του **Δρος Θεοδόση Καλλένου** της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, ο οποίος παρουσίασε το έργο που έχει αναληφθεί από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου με θέμα **«Χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός και χρηματοοικονομική σταθερότητα: στοιχεία από την Κύπρο».**

Το δεύτερο μέρος της πρωινής συνεδρίας επικεντρώθηκε σε ζητήματα χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού και σε βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες και τελούσε υπό την προεδρία της **Maria Demertzis** από το ερευνητικό κέντρο **Bruegel**.

Ο **Καθηγητής Dennis Philip** από τη Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Durham παρουσίασε τα ερευνητικά του ευρήματα με θέμα **«Οι πρώιμες χρηματοοικονομικές εμπειρίες των νέων: στοιχεία από λογαριασμούς FinTech παιδιών στο Ηνωμένο Βασίλειο»** (*Early Financial Lives: Evidence from UK Children's FinTech Accounts*).

Ακολούθως, η **Δρ Elena Miteva** από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) επικεντρώθηκε στο θέμα **«Χρηματοοικονομικός Αλφαριθμητισμός: Το έργο του ΟΟΣΑ και διεθνείς εμπειρίες»** (*Financial Literacy: OECD Work and International Experiences*).

Στη συνέχεια, ο Αλέξανδρος Μιχαηλίδης από το **Imperial College London** ανέπτυξε το θέμα **«Εμπιστοσύνη και Χρηματοοικονομική Τεχνολογία (FinTech): Διδάγματα από πρόσφατες εταιρικές αποτυχίες στο Ηνωμένο Βασίλειο»** (*Trust and Fintech: Lessons from Recent UK Corporate Failures*).

Η πρωινή συνεδρία ολοκληρώθηκε με παρουσίαση του **Ernesto Villanueva** από την Τράπεζα της Ισπανίας με θέμα **«Η επίδραση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις σχολικές επιδόσεις και στις επιλογές των μαθητών: στοιχεία από μια τυχαιοποιημένη δοκιμή»** (*The Impact of High School Financial Education on High School and Choices: Evidence from a Randomised Trial*).

Η απογευματινή συνεδρία ήταν ανοικτή σε ευρύτερο κοινό και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Στον χαιρετισμό του, ο **Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, κ. Κωνσταντίνος Ηροδότου**, χαρακτήρισε την υιοθέτηση της **Εθνικής Στρατηγικής για την Προώθηση του Οικονομικού Αλφαριθμητισμού και της**

**Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης στην Κύπρο** ως ένα γεγονός-ορόσημο για τη χώρα.

Ο Διοικητής τόνισε ότι η γνώση βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών και εργαλείων, σε συνδυασμό με ένα καλά ρυθμιζόμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα, αποτελούν κρίσιμα στοιχεία και βασικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής ανθεκτικότητας και σταθερότητας μιας χώρας, καθώς και της χρηματοοικονομικής ευημερίας των πολιτών της. Η Εθνική Στρατηγική παρέχει ένα ολοκληρωμένο και συστηματικό πλαίσιο προσέγγισης για την επίτευξη αυτού του φιλόδοξου στόχου.

Τον καθοριστικό ρόλο της αποτελεσματικής εφαρμογής της **Εθνικής Στρατηγικής** υπογράμμισε επίσης η κεντρική ομιλήτρια του συνεδρίου, **Δρ Annamaria Lusardi**, Καθηγήτρια Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής στη Σχολή Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου George Washington (GWSB), καθώς και ιδρύτρια και Ακαδημαϊκή Διευθύντρια του **Global Financial Literacy Excellence Centre**.

Στην διαδικτυακή της παρέμβαση, η Δρ Lusardi παρουσίασε, μεταξύ άλλων, τους τέσσερις βασικούς πυλώνες για την υλοποίηση ενός αποτελεσματικού σχεδίου δράσης για την προώθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού:

1. **Παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας**, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής υποχρεωτικού μαθήματος χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στα σχολεία και τα πανεπιστήμια.
2. **Εκπαιδευτικές δράσεις για το ευρύ κοινό**, με στόχο την ενίσχυση των χρηματοοικονομικών γνώσεων και δεξιοτήτων των πολιτών.
3. **Εμπλοκή και συντονισμός με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς**, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής.
4. **Επένδυση σε συνεργασίες και συμπράξεις**, με σκοπό την επίτευξη συνεργειών και την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.

Η Δρ Lusardi τόνισε ότι η υιοθέτηση αυτών των πυλώνων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή μιας εθνικής στρατηγικής χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού και για την επίτευξη ουσιαστικών και διαρκών αποτελεσμάτων.

Το πρώτο μέρος της απογευματινής συνεδρίας ολοκληρώθηκε με μια σύντομη παρουσίαση της **Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού και της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στην Κύπρο** από τη **Λένα Κλεάνθους**, μέλος της ομάδας προσωπικού της **Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου**, η οποία συνέβαλε στην προετοιμασία της Εθνικής Στρατηγικής σε συνεργασία με την **ad hoc Επιτροπή**.

Το δεύτερο μέρος της απογευματινής συνεδρίας περιλάμβανε δύο συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με τη συμμετοχή διακεκριμένων ομιλητών. Οι συζητήσεις αυτές βασίστηκαν και ανέπτυξαν περαιτέρω τα θέματα που είχαν αναδειχθεί κατά την ακαδημαϊκή πρωινή συνεδρία.

Στην πρώτη συζήτηση συμμετείχαν οι **Παναγιώτης Ανδρέου** από το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, **Adele Atkinson** από το Πανεπιστήμιο του Birmingham, **Γιώργος Κυριάκου** από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, **Michael Haliassos** από το Πανεπιστήμιο Goethe της Φρανκφούρτης και **Ανδρέας Μιλιδώνης** από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν τις απόψεις και τις γνώσεις τους σχετικά με τα διαθέσιμα ερευνητικά στοιχεία και τα ευρήματα που αφορούν τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό στην Κύπρο.

Στη δεύτερη συζήτηση συμμετείχαν οι **Maria Demertzis** από το Bruegel, **Dennis Philip** από τη Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Durham, **Elena Miteva** από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), **Alex Michaelides** από το Imperial College London και **Ernesto Villanueva** από την Τράπεζα της Ισπανίας. Οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες σχετικά με βέλτιστες πρακτικές και διδάγματα που προκύπτουν από την εμπειρία άλλων χωρών στον τομέα της προώθησης του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού.

Κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων τους, οι ομιλητές υπογράμμισαν εκ νέου τη σημασία του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού για την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής ανθεκτικότητας των νοικοκυριών και τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της οικονομίας. Αξιοποιώντας ερευνητικά ευρήματα και τεκμηριωμένα στοιχεία, καθώς και καλές πρακτικές που εφαρμόζονται ήδη σε διάφορες χώρες, διατύπωσαν πολιτικές και εισηγήσεις για την αποτελεσματικότερη προώθηση του οικονομικού αλφαριθμητισμού και της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης.

Συνολικά, τα ευρήματα και οι συζητήσεις του Συνεδρίου ανέδειξαν τη σημασία και τη χρησιμότητα της ύπαρξης ενός συντονισμένου πλαισίου για την ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών πρωτοβουλιών χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και σε άλλες χώρες. Η υιοθέτηση μιας **Εθνικής Στρατηγικής για τον Χρηματοοικονομικό Αλφαριθμητισμό και τη Χρηματοοικονομική Εκπαίδευση** στην Κύπρο αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μια οργανωμένη και μακροπρόθεσμη προσέγγιση με στόχο την ενίσχυση των χρηματοοικονομικών γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών των πολιτών.

Καθώς ο κόσμος γίνεται ολοένα και περισσότερο διασυνδεδεμένος, οι χρηματοπιστωτικές αγορές και οι οικονομίες είναι σήμερα πιο αλληλένδετες από

ποτέ. Χωρίς επαρκές επίπεδο οικονομικού αλφαριθμητισμού, τα άτομα ενδέχεται να είναι ευάλωτα στην ανάληψη υπερβολικών κινδύνων, στην υπερχρέωση και στην εξαπάτηση μέσω χρηματοοικονομικών απατών.

Επιπλέον, η λήψη ανεπαρκώς ενημερωμένων χρηματοοικονομικών αποφάσεων μπορεί να οδηγήσει σε προσωπικές χρηματοοικονομικές δυσκολίες, αλλά και σε ευρύτερες χρηματοοικονομικές επιπτώσεις, όπως η αύξηση των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Μέσω της υιοθέτησης μιας εθνικής στρατηγικής για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, οι χώρες μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι πολίτες τους διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για να ανταποκρίνονται με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του σύγχρονου μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Η ενίσχυση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού συμβάλλει όχι μόνο στην προστασία της χρηματοοικονομικής ευημερίας των πολιτών, αλλά και στη διατήρηση της ανθεκτικότητας και της σταθερότητας της οικονομίας στο σύνολό της.

Ειδικότερα, πρόσφατα γεγονότα όπως η πανδημία της **COVID-19**, η **ρωσική εισβολή στην Ουκρανία**, ο **υψηλός πληθωρισμός**, η **άνοδος των επιτοκίων** και οι κίνδυνοι που συνδέονται με την **κλιματική αλλαγή** έχουν αναδείξει τη σημασία του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού. Σε περιόδους αβεβαιότητας όπως αυτές, η ύπαρξη ισχυρής κατανόησης των βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών και εργαλείων διασφαλίζει ότι τα άτομα μπορούν να συνεχίσουν να λαμβάνουν ορθές και τεκμηριωμένες χρηματοοικονομικές αποφάσεις.

Η προσπάθεια για την προώθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού και της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στην Κύπρο πρέπει να είναι **συντονισμένη και συλλογική**. Είναι αυτονόητο ότι η δέσμευση και η ενεργός συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων του νησιού, στο πλαίσιο της **Εθνικής Στρατηγικής για τον Χρηματοοικονομικό Αλφαριθμητισμό και τη Χρηματοοικονομική Εκπαίδευση**, αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση των διαφόρων πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην ενημέρωση και ενδυνάμωση των πολιτών σε όλα τα στάδια της ζωής τους.

### **Κύρια συμπεράσματα του Συνεδρίου**

Δεδομένων των ιδιαίτερα παραγωγικών και ουσιαστικών συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου, η παρούσα ενότητα παρουσιάζει τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν από αυτό. Παρότι ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός, αποτυπώνει με σαφήνεια τα κύρια ζητήματα που αναδείχθηκαν, καθώς και τα σημαντικότερα συμπεράσματα και διδάγματα που προέκυψαν από τις εργασίες του Συνεδρίου.

## Γενικά συμπεράσματα

- ➔ Τα επίπεδα χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στην Κύπρο είναι χαμηλά, όπως συμβαίνει και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου, συμπεριλαμβανομένων ανεπτυγμένων οικονομιών. Οι ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού παρουσιάζουν παρόμοια χαρακτηριστικά διεθνώς και περιλαμβάνουν τους νέους, τους ηλικιωμένους, τις γυναίκες και άλλες ομάδες που αντιμετωπίζουν αυξημένες δυσκολίες στην κατανόηση και διαχείριση χρηματοοικονομικών θεμάτων. Ειδικότερα για την Κύπρο, έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου κατέδειξε ότι μεταξύ των ευάλωτων ομάδων συγκαταλέγονται επίσης άτομα τα οποία δεν παρακολούθησαν μαθήματα χρηματοοικονομικής κατεύθυνσης ή συναφή γνωστικά αντικείμενα κατά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- ➔ Τα επίπεδα χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στην Κύπρο είναι χαμηλά, όπως συμβαίνει και σε πολλές άλλες χώρες παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένων ακόμη και των ανεπτυγμένων οικονομιών. Οι ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού εμφανίζουν παρόμοια χαρακτηριστικά σε διεθνές επίπεδο και περιλαμβάνουν κυρίως τους νέους, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, τις γυναίκες κλπ.. Όσον αφορά την Κύπρο, έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου κατέδειξε ότι μεταξύ των ευάλωτων ομάδων συγκαταλέγονται επίσης τα άτομα που δεν παρακολούθησαν κάποιο μάθημα χρηματοοικονομικής κατεύθυνσης ή συναφούς περιεχομένου κατά τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής τους.
- ➔ Ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός συνδέεται με το πόσο χρηματοοικονομικά ευάλωτο είναι ένα άτομο, τόσο όσον αφορά την ικανότητα αντιμετώπισης μιας αιφνίδιας μείωσης του εισοδήματος όσο και όσον αφορά την ικανότητα αποταμίευσης για μελλοντικές ή έκτακτες ανάγκες.
- ➔ Ο χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός συνδέεται με την εισοδηματική ανισότητα.
- ➔ Ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός είναι σημαντικός για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και το χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- ➔ Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση μπορεί να συμπληρώσει τον ρόλο της χρηματοοικονομικής ρύθμισης και εποπτείας στην οικονομία, καθώς ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός φαίνεται να συνδέεται με χαμηλότερους κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα μιας οικονομίας.
- ➔ Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση είναι αποτελεσματική· αποδίδει αποτελέσματα, αξίζει να επενδύονται πόροι σε αυτήν και παρουσιάζει θετική σχέση κόστους-οφέλους. Στην Κύπρο, διαπιστώθηκε ότι η χρηματοοικονομική εκπαίδευση σε πανεπιστημιακό επίπεδο έχει δευτερογενείς επιδράσεις και στους γονείς των φοιτητών.
- ➔ Η ισπανική εμπειρία από την εισαγωγή μαθήματος χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στα σχολεία υποδεικνύει ότι το μάθημα βελτίωσε τα επίπεδα χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού των μαθητών, ιδιαίτερα εκείνων που προέρχονταν από περιβάλλοντα τα οποία δεν ευνοούνταν τόσο κοινωνικοοικονομικά.

- ➔ Η ενίσχυση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού δεν αφορά μόνο την αύξηση των γνώσεων, αλλά και την αλλαγή στη στάση και τις συμπεριφορές των ατόμων.
- ➔ Η χρήση ψηφιακών μέσων για τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά των παιδιών όσο αφορά την αποταμίευση, όπως προκύπτει από στοιχεία που προέρχονται από πρόγραμμα αποταμίευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- ➔ Η χρήση ψηφιακών μέσων για τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά αποταμίευσης των παιδιών, όπως καταδεικνύουν στοιχεία που προέρχονται από λογαριασμούς αποταμίευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- ➔ Η προώθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού είναι μια μακροχρόνια διαδικασία. Απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, συνέπεια και επιστημονικά τεκμηριωμένη προσέγγιση.
- ➔ Η προώθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα μέσω μιας Εθνικής Στρατηγικής, όπως καταδεικνύεται από τον αυξανόμενο αριθμό χωρών που υιοθετούν τέτοιες στρατηγικές. Η Εθνική Στρατηγική θα πρέπει να παρακολουθείται σε τακτική βάση και να αξιολογείται ως προς τον αντίκτυπό της. Οι πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της Στρατηγικής θα πρέπει να δοκιμάζονται και να εφαρμόζονται στην πράξη.
- ➔ Για να επιτύχουμε υψηλότερα επίπεδα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης, πρέπει να προωθήσουμε τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση για όλους ξεκινώντας από τις νεαρές ηλικίες μέσω της παροχής χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στα σχολεία και τα κολέγια.
- ➔ Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση θα πρέπει να είναι υποχρεωτική στα σχολεία και στους χώρους εργασίας, καθώς η πρόληψη (δηλαδή η παροχή χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης παντού) είναι πολύ λιγότερο δαπανηρή από τη θεραπεία (δηλαδή την αντιμετώπιση των συνεπειών των λανθασμένων χρηματοοικονομικών αποφάσεων των ατόμων).
- ➔ Η Καθηγήτρια Lusardi υποστήριξε επίσης την ενσωμάτωση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στις εθνικές στατιστικές. Σύμφωνα με την ίδια, αποτελεί έναν σημαντικό δείκτη της κατάστασης της οικονομίας συμπληρωματικά προς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), την κατανάλωση και άλλους οικονομικούς δείκτες.

~~~~~

## Ομιλητές:

Κύρια Ομιλήτρια: Annamaria Lusardi (Καθηγήτρια Οικονομικών και Λογιστικής  
George Washington University)

Παναγιώτης Ανδρέου (Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου)

Σοφία Ανυφαντάκη (Τράπεζα της Ελλάδος )

Adele Atkinson (University of Birmingham)

Lena Cleanthous (KTK)  
Μαρία Δεμερτζη (Bruegel)  
Μιχάλης Χαλιάσσοι (Goethe University Frankfurt)  
Θεοδόσης Καλλένος (CBC)  
Γιώργος Κυριάκου (CBC)  
Αλέξανδρος Μιχαηλίδης (Imperial College London)  
Ανδρέας Μιλιδώνης (University of Cyprus)  
Elena Staneva Miteva (OECD)  
Dennis Philip (Durham University)  
Ernesto Lopez Villanueva (Banco de España)

### **Conference Papers**

"Financial literacy for financial resilience: Evidence from Cyprus during the pandemic period" by Panayiotis Andreou, Sofia Anyfantaki and Adele Atkinson

"Financial Education and Spillover Effects" by Theodosios Kallenos, Andreas Milidonis, George Nishiotis and Stavros Zenios

"Financial literacy and financial stability: evidence from Cyprus" by George Kyriacou, Chara Christofi, Lena Cleanthous, Theodosios Kallenos and Nektarios Michail

"Early Financial Lives: Evidence from UK Children's FinTech Accounts" by, Christian Engels, Ray Charles "Chuck" Howard, Marcel F. Lukas and Dennis Philip

"Financial Literacy: OECD Work and International Experiences" by Elena Miteva

"Trust and Fintech: Lessons from Recent UK Corporate Failures" by Renáta Kosová and Alexander Michaelides

"The Impact of High School Financial Education on High School and Choices: Evidence from a Randomized Trial" by Olympia Bover, Laura Hospido and Ernesto Villanueva